

Trotsky a l'arribada al port de Tampico, exiliat a Mèxic. (Foto Enrique Díaz/AGNM). Els comunistes mexicans orquestraren una gran campanya de solidaritat amb l'URSS. (Cartell de Renau/AFJR).

Trotsky fent declaracions a Mèxic contra Stalin (Foto Enrique Díaz/AGNM), L'URSS en aquella època era el país internacionalista per antonomàsia (cartell de Renau / AFJR).

Entrevista al general Volkogonov

Recentment, el general soviètic Dimitri Volkogonov, director de l'Institut d'Història Militar de la Unió Soviètica, va declarar haver localitzat un document amb una ordre expressa de Stalin per a posar fi a la vida de Trotsky. El corresponsal de *La Vanguardia* a Moscou ha realitzat aquesta entrevista per a EL TEMPS.

Stalin va fer matar Trotsky. Tothom ho sap, però el general soviètic Dimitri Volkogonov afirma haver trobat una prova documental, firmada personalment per Stalin, d'aquell assassinat per encàrrec perpetrat a Mèxic l'agost del 1940. Volkogonov és director de l'Institut d'Història Militar

de l'URSS, fou vice-comissari polític de l'exèrcit soviètic —és a dir, un alt càrrec— i l'any passat fou un dels primers a criticar per "immoral" el pacte germano-soviètic del 1939. L'entrevista té lloc en el seu despatx de l'Institut.

—*¿Com va trobar vostè aquest document?*

—En la preparació de la meua biografia sobre Trotsky, que espere poder publicar l'any vinent, i en la que ja vaig publicar sobre Stalin, vaig remoure 40.000 documents relacionats amb ells i he tingut accés als fons reservats dels nostres arxius. En la recerca, aparegué el paper. Firmat per Stalin de pròpia mà.

—*¿Què es diu en el docu-*

ment?

—Permetem-me que mantinga una certa reserva sobre allò que el meu llibre, encara no acabat, ha d'aclarir. Però si li interessen les revelacions, sàpiga vostè que la persona a la qual Stalin va encarregar l'assassinat de Trotsky encara viu, i fou condecorada i recompensada després de l'operació. Kruixtxov el va condemnar a 15 anys de presó, però viu.

—*¿A Moscou?*

—Sí, a Moscou. El meu llibre revelarà altres aspectes sensationals, per exemple, que en l'assassinat de Trotsky va participar un científic soviètic de renom internacional. Aquest va morir, però l'organitzador viu. Ningú sap que una de les

dones de l'entorn de Trotsky a Mèxic era un agent doble del FBI i del NKVD.

—*¿Quina opinió li mereix la figura de Trotsky?*

—A diferència de Stalin, que era un maliciós pragmàtic partidari de la violència com a únic mitjà, Trotsky era un revolucionari romàntic, convençut fins al fanatisme de la seva idea de revolució mundial. Era una personalitat brillant i culta, amb una gran capacitat d'oratória, un home internacionalista, sense pàtria, en el qual l'element cosmopolita era predominant.

—*¿No creu que hauria de ser rehabilitat, a l'igual que es va fer amb Bukharin?*

—Des del punt de vista histò-

La Comissió Dewey es va reunir a Mèxic per defensar Trotski davant Stalin, 1937. Foto Enrique Díaz/AGNM).

ric, la figura de Trotski no necessita de rehabilitació: fou el número dos de la revolució russa i era deu vegades superior a la resta de líders, llevat de Lenin.

—No obstant això, i a diferència d'Occident, on s'ha vist en Trotski una espècie d'alternativa a Stalin, el que hauria pogut ser i no va ser, a l'URSS l'opinió pública és bastant unànime a considerar-lo un Stalin en potència, un extremista perillós.

—Sí, no hi ha cap dubte que si Trotski haguera realitzat les seves idees de revolució internacional, el món s'hauria convertit en un gulag planetari. Trotski fou l'autor de moltes polítiques i mesures que només Stalin realitzà plenament, em referesc a la mà de ferro durant la fase del comunisme

de guerra, al treball esclau, i a la segona línia militar destacada per a disparar sobre la primera en cas de retirada. Tot això és terrible, però cal situar el personatge en la seva època, una època terrible d'homes terribles.

—El prestigi de Lenin té suports nacionals russo-soviètics, que en el cas de Stalin són georgians. Trotski n'està mancat, era un jueu; ¿creu que l'antisemitisme té algun paper en la seva actual impopularitat a l'URSS?

—Trotski era un internacionalista, un cosmopolita, un enemic acèrrim de tot patriotisme. No puc excloure que la seva condició de jueu tingui algun paper, però hi ha un motiu més important per a explicar la seva impopularitat. Trotski fou un fanàtic de la

implantació del règim que ara estem desmantellant a l'URSS, per això la seva rehabilitació política és impensable i la seva figura xoca amb clares reticències en alts càrrecs del partit. Tot el contrari que Bukharin, el pensament del qual i la seva pràctica política tenen una gran actualitat al nostre país.

Quan vaig escriure el meu llibre sobre Stalin, vaig rebre 5.000 cartes, el 15 % de les quals condemnaven les crítiques a Stalin i el 60% les aprovaven. Crec que amb Trotski ocorrerà tot el contrari; la gran majoria criticarà els meus elogis a la seva figura històrica.

—Com a militar, ¿què li sembla el paper desenvolupat per Trotski en la guerra civil?

—Com a comissari popular per a afers militars i president del Consell Militar revolucionari, va tenir un gran protagonisme en els esdeveniments, però militarment no fou un estrateg, sinó un diletant. El que passa és que era una persona intel·ligent i va saber veure de seguida la necessitat d'envoltar-se d'especialistes i professionals, encara que foren de l'antic règim, per entaular la guerra. El famós tren blindat no era una gran cosa, el que ocorria és que Trotski tenia un gran prestigi, i l'arribada del tren al front entusiasmava els rojos i terroritzava els blancs. És necessari penetrar en la mentalitat de l'època per a explicar-se el fenomen.

Rafael Poch